

100, szer. 12 łokci; młynów 3. Żydów osiadłych 122, komorników 47; gospodarzy katol. 104 i 4 szlachty; włościanie gospodarze: parowych 16, pojedynków 19, pieszych 52. Wszyscy oprócz danin i czynszów zapłacenia, robią do dworu letnich dni 12 i tyleż szarwarków; świętecznego furę drewna na Bożenar. i na W. Noc na potrzebę dworską wywożą; w drogę raz do roku za dobrej drogi, najdalej o mil 12 ze zbożem pańskim, biorąc żyta, pszenicy, grochu, kaszy po korcy 5, a innego zboża po 6, parowi i pojedynki jechać powinni, i takową drogę odbywszy, od płacenia podroszczyzny wolni są. Szlachta z parowego gruntu zł. 80, z pojedynkowego 40, a z pieszego 20 zapłaciwszy czynszu, bo żadnych usług dworskich używani być nie mają. Intrata czysta z miasta i przedmieściów: zł. 35334, gr. 3. Do Sstwa należą: miasto z przysiołkami: Antonówka, Maryanówka, Wołkotruby, Rzepińce, wsi: Stara i Nowa Huta, Słobudka, Hryków, Rudka, Smotryczówka, Strychowce z Andryjówką. Lasów czarnych jest najwięcej, mało dębowych i brzoźowych; czarne lasy przez gorzelnie w mieście przez żydów utrzymywane, znacznej doznają dezolacji; przy rządnej wszelako uregulowaniu lasów, mógłaby jeszcze huta być zaprowadzona. Dochodu ze Sstwa zł. 74381, gr. 18, szel. 2⁶.

Karaczkowce nad Smotryczem. W liczbie miasteczek, które przez nieszczęśliwe przygody, na posady wiejskie obrócone zostały, policzyć należy i to miejsce, składające ze wsią Cekową Sstwo. Lustracja 1765 r. wyraża: „miasteczko między górami skalistemi; wały ziemne wielkie, miejsce jakiegoś zamku dawnego okazują.

Żadnej tam osady kupców nie ma, ani też targi i jarmarki bywają, bo teraz wieś w niewielkiej osadzie zostaje. Dzierżawca Piotr Małachowski Ssta oświecimski, ma dochodu zł. 6000, gr. 7¹/₂⁶. Lustracja zaś 1789 r. pisze: „Karaczkowce dawniej miasteczko, ze wsią Cekową w possessyi Ant. Lipińskiego Wojskiego latyczows., komornika granicz. podols.; Sstwo czyni czystej intraty zł. 7426, gr. 24⁶.”

Czercze nad Smotryczem. Miasteczko to, do stołowych dóbr bis. kamienieckich należące, gdy przez Tatarów zniszczone zupełnie zostało, otrzymał bis. Marcin Białobrzeski przywilej Stef. Batorego 1578 r., pozwalający miasto Czercz na nowo osadzić, używać prawa magdeb. i zaprowadzić jarmarki: na ś. Bartłomiej i 3 króle; potwierdza nakoniec król wszelkie prawa, jakie dawniej mieszkańcom służyły.—Podług taryfy 1780 r. znajdowało się miejskich 37, a na przedmieściu 84 domów.—Zajętą majątność na rzecz skarbu państwa rossyjs., otrzymała 1795 r. w darze hetm. Alexandra Branicka. Murowany koś., przechowywać ma w swoim archiwum ważne rękopisma. Od tego miasteczka górami okolonego, zaczynają się obszerne pieczary na południe ku Nihinowi idące, w których lud w czasie napadu Tatarów lub Wołochów, schronienie znajdował.

Zbrzyź także Zbrzyzie nad Zbruczem. Założyciel widocznie miał zamiar, uwiecznić nazwę miejsca, z którego pierwotnie jego rodzina pochodziła, lecz zwyczaj ludu przekształcił nowo nadane miano i upowszechnił. Przywilej bowiem Władysława IV pod 1646 r. opiewa: bacząc na wielkie zalety i zasługi Sta-